

ASPECTE ALE ACTELOR NORMATIVE CARE REGLEMENTEAZĂ DOMENIUL INTERVENȚIEI PROFESIONALE ȘI CONCORDANȚA ACESTORA

Ivan GHEORGHIU,

*Secretar de stat în domeniul tineretului și sportului
al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării*

Sergiu REMARENCO,

*lector universitar al Catedrei „Pregătire fizică și autoapărare”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Sergiu COLȚA,

*lector universitar al Catedrei „Pregătire fizică și autoapărare”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Rezumat

Dominarea fără armă și autoapărarea sunt aspectele de bază în cadrul diferitor forme de pregătire și instruire a angajaților structurilor de forță, desfășurate în subdiviziunile MAI al Republicii Moldova. Ordinele MAI emise recent le-au substituit pe cele anterioare, fiind ajustate actualităților societății, reieșind din practica activității poliției din Republica Moldova, în concordanță cu tratatele internaționale și schimbul de practici cu alte state. Unul din scopurile de bază ale acestora este să facă o claritate în ceea ce privește instruirea polițiștilor și aplicarea de către aceștia a forței fizice – însă, în anumite compartimente, prevederile sunt confuze și neclare.

Existența unor asemenea lacune ne determină să intervenim în mod critic pentru a le elucida, a le discuta și ulterior a le omite cu efort comun, în vederea neadmiterii pe viitor a unor consecințe imprevizibile.

Cuvinte-cheie: autoapărare, reținere, imobilizare, intervenție, procedee, tehnici, atac, articulații.

Dominarea fără armă și autoapărarea sunt aspectele de bază în cadrul diferitor forme de pregătire și instruire a angajaților structurilor de forță, desfășurate în subdiviziunile MAI al Republicii Moldova. Totodată, acest compartiment este și unul dintre cele mai dificile în cadrul instruirii, fiind bazat pe o serie de deprinderi practice care includ autoapărarea și reținerea persoanei. Aceste deprinderi necesită a fi perfecționate continuu, până la automatism. Pentru a respinge atacul, a constrânge sau a imobiliza adversarul, este nevoie de pregătire morală și psihologică a angajatului MAI, care urmează să utilizeze prompt și corect procedeele și elementele învățate.

Aplicarea forței fizice de către angajatul MAI, precum și modalitatea efectuării procedeelelor în diferite circumstanțe, trebuie să corespundă cadrului legal, fapt ce determină polițistul să cunoască în baza cărui act normativ a acționat și să justifice cu ușurință acțiunile sale.

Actele normative ce stau la baza instruirii angajaților MAI și reglementează compartimentul de referință sunt:

– Legea nr. 218 din 19.10.2012 Privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc (în continuare – legea nr. 218).

– Ordinul MAI nr. 114 din 04.05.2017 Privind aprobarea Regulamentului cu privire la formarea profesională continuă a funcționarilor publici cu statut special din cadrul MAI (în continuare – ordinul nr. 114).

– Ordinul MAI nr. 69 din 16.03.2017 Privind aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea pregătirii fizice și sportului în cadrul Ministerului Afacerilor Interne (în continuare – ordinul nr. 69).

– Ordinul MAI nr. 311 din 17.11.2015 Privind aprobarea Regulamentului cu privire la intervenția profesională a angajaților cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne (în continuare – ordinul nr. 311).

– Ordinul MAI nr. 4 din 11.01.2018 Cu privire la aprobarea Ghidului privind intervenția profesională în exercițiul funcției (în continuare – ordinul nr. 4).

– Ordinele MAI emise recent le-au substituit pe cele anterioare, fiind ajustate actualităților societății, reieșind din practica activității poliției din Republica Moldova, în concordanță cu tratatele internaționale și schimbul de practici cu alte state.

Unul din scopurile de bază ale elaborării acestor acte normative este să facă o claritate în ceea ce privește instruirea polițiștilor și aplicarea de către aceștia a forței fizice – însă, în anumite compartimente, prevederile sunt confuze și neclare.

Existența unor asemenea lacune ne determină să intervenim în mod critic pentru a le elucida, a le discuta și ulterior a le omite cu efort comun, în vederea neadmiterii pe viitor a unor consecințe imprevizibile.

Analizând ord. nr. 69, secțiunea 5 – „*Autoapărarea*”, constatăm că conținutul acesteia este expus într-un mod haotic, greu de înțeles, în care unele elemente puțin importante sunt descrise amănunțit, iar altele – care stau la baza instruirii angajaților MAI, nu se regăsesc:

Tehnicile de reținere – elemente de bază ale intervenției, executate de către angajați în scopul imobilizării persoanelor, sunt enumerate clar în ord. nr. 311, pct. 74 și în ord. nr. 4, pct. 113, însă, în ord. nr. 69, pct. 76, acestea sunt prezentate superficial.

Și invers, unele definiții din acest compartiment ale ordinului vizat nu coincid cu cele analogice din alte ordine din domeniu:

Pct. 61, ord. nr. 69 stabilește pozițiile de gardă care sunt: „*frontală*,

semifrontală și semifrontală cu piciorul retras pe o linie”, pe când ord. nr. 311, pct. 30, 31 și ord. nr. 4 pct. 84, 85 definesc doar poziția de abordare – ca o poziție generală de protecție și o singură poziție de gardă – poziție universală de ripostă.

În pct. 66, 67, ord. nr. 69 sunt enumerate modalitățile de eliberare de priză în diferite situații, printre care se regăsesc și eliberări ineficiente sau executarea cărora este neclară, greu de înțeles: „*eliberarea din priză la mână prin forțarea brațului prin răsucire sau presare (pct.66/1/b), eliberarea din priza la umăr prin flexarea mâinii adversarului și aplecarea rapidă a capului (pct.66/4/a)*”.

În același timp lista de referință este incompletă în raport cu cele analogice din ord. nr. 311, pct. 75 și ord. nr. 4, pct. 150, fiind omise eliberările de la priza de păr și de la strangulări din față și spate.

O serie de elemente și procedee incluse în ord. nr. 69, care se referă la instruirea angajaților MAI, sunt vagi sau descrise eronat:

În pct. 62, ord. nr. 69 sunt enumerate modalitățile de deplasare care creează distanțe favorabile pentru acțiunile de apărare și contraatac. Din acestea fac parte și deplasările cu pași încrucișați, care pot fi efectuați doar lateral dreapta sau stânga, și nicidecum înainte sau înapoi, precum este indicat în ordin.

Pct. 70, ord. nr. 69 definește noțiunea de „*imobilizare*” ca „*procedeu tehnic care forțează articulațiile prin extensie, hiperextensie sau răsucire, în scopul imobilizării adversarului*”. În continuare se arată câteva modalități de imobilizare: „*1) cu priză la cap și gât din lateral; 2) cu priză de braț și trunchi din lateral; 3) în prelungire cu priză de braț și gât*”.

În acest context, menționăm ca autorul s-a referit la două forme total diferite ale noțiunii de „*imobilizare*”. Prima parte a punctului vizat se referă la imobilizarea adversarului prin **acțiune de forțare a articulațiilor** (aplicată în faza reținerii), iar a doua – la imobilizarea ce se aplică la sol **fără forțarea articulațiilor** (practicată de obicei de către luptători).

Ghidul intervenției profesionale – un alt act normativ aprobat prin ordinul MAI nr. 4 din 11.01.2018, care a intrat în vigoare de la 01.04.2018, include o descriere amănunțită a tehnicilor de reținere ce se regăsesc și în ord. nr. 311, însă, concomitent apare și o serie de noțiuni noi permissive sau de interdicție ce vizează elementele și procedeele care se dublează eronat, se repetă sau sunt ineficiente:

Pct. 7/1, ord. nr. 4 **interzice** aplicarea forței fizice asupra „*zonei roșii*” (cap, gât), însă, asemenea lovitură **este permisă** ulterior în pct. 168 al ghidului, și anume: „*la eliberarea de la centurarea trunchiului din spate peste brațe*”, unde este prevăzută expres executarea loviturii de șoc cu capul în spate (față, cap), în cazul în care mâinile sunt blocate de către persoana atacantă. Aceeași „*zonă roșie*” este definită și în ord. nr. 113, pct. 26/1, care prevede că: „*este o*

zonă periculoasă, asupra căreia se va evita pe cât posibil acțiunea”, în esență însă **nu interzice** acțiunea asupra acesteia. Dacă examinăm în detaliu această problemă, conchidem că datorită acestei incertitudini angajatul MAI este zilnic expus pericolului de a depăși cadrul legal sau invers de a-și pune în primă plan viața sau sănătatea. Pct. 168 al ord. nr. 4 permite aplicarea loviturii cu capul în „zona roșie” **exclusiv** în cazul centurării trunchiului din spate peste brațe, aceasta fiind o lovitură eficientă dar și periculoasă, însă proporțională situației create. Dacă în toate celelalte cazuri angajatul va aplica pentru apărarea sa **mijloacele speciale sau arma de foc**, atunci care ar fi acțiunile sale în lipsa acestora? Atunci când polițistul se pomenește într-o situație disproporționată și viața acestuia este expusă unui pericol iminent (aplicarea forței fizice, atac prin surprindere, atac armat – acțiuni săvârșite inclusiv de un grup de persoane). Considerăm că în aceste cazuri, polițistul, fiind lipsit prin lege de posibilitatea să acționeze asupra „zonei roșii”, este limitat fizic, prin urmare, vădit dezavantajat în raport cu „infractorul”.

În pct. 113/1, ord. nr. 4 pe lângă procedeul deja existent „*înfășurarea antebrățului pe dedesubt*” (lit.g)) este introdus procedeul „*înfășurarea antebrățului pe braț*” (lit.f)). Analizând descrierea lor pct. 127 și 131 – constatăm că, în esență, acestea se execută identic.

În pct. 113/1, ord. nr. 4 pe lângă procedeul de reținere „*înfășurarea antebrățului prin metoda lacătului de luptă*” (lit.g)), care se regăsește și în ord. nr. 311, pct. 74/1, lit.d), se introduce o tehnică articulară nouă cu aceeași denumire: „*înfășurarea antebrățului pe dedesubt prin metoda lacătului de luptă*” (ord. nr. 4, pct. 113, lit.d)).

În pct. 311/1, ord. nr. 4, lit.e) se introduce o modalitate nouă de conducere a persoanei: „*conducerea persoanei cu schimbarea prizei în exteriorul poziției*”, descrisă în pct. 125 al ordinului vizat, pe care o considerăm inutilă și ineficientă.

În ord. nr. 4, pct. 119, 121, 139 și 141 se descriu acțiunile asupra articulației mâinii prin metoda „*pronației*” și „*supinației*” din față și spate, în care se arată că acestea sunt „*măsuri de intervenție, de imobilizare și conducere a unei persoane care manifestă un comportament agresiv, dacă celelalte măsuri non violente aplicate nu au avut efect*”. În realitate aceste acțiuni nu sunt efective contra persoanelor bine pregătite fizic și celor agresive, din motivul că o dată cu aplicarea acestora, persoana agresivă devine insuficient controlată. Prin urmare, recomandăm aplicarea procedurilor de luxație vizate doar în cazurile conducerii persoanelor neagresive, a minorilor și a celor aflate în stare de ebrietate. O alternativă viabilă în cazul persoanelor agresive poate fi „*reținerea cu înfășurarea brațului la spate*”, care oferă angajatului MAI un control mai eficient asupra persoanei reținute.

În urma analizei efectuate asupra cadrului legal, departamental constatăm că neconcordanțele și neclaritățile menționate mai sus au fost admi-

se din cauza lipsei interoperabilității subdiviziunilor implicate, și excluderea intenționată din procesul elaborării actelor de referință a acelor subdiviziuni care au implicare directă în instruirea angajaților MAI, având resurse suficiente de specialiști de profil cu studii în domeniu.

Deseori, persoanele implicate în elaborarea și ajustarea unor asemenea acte normative au cunoștințe generale în domeniu, fapt care împiedică desfășurarea unei analize minuțioase a elementelor și procedeele introduse, a modalității și corectitudinii de executare a acestora etc. Pe de altă parte, propunerile înaintate de specialiști și practicieni nu totdeauna sunt acceptate sau, cel puțin, discutate și analizate în cadrul întrunirilor de lucru sau expertizei proiectelor de acte normative.

Totodată, pe lângă problemele elucidate în faza elaborării și ajustării cadrului normativ, sistemul MAI are rezerve și la capitolul aplicării acestora în faza finală. Astfel, constatăm că studierea, cizelarea procedeele și elementelor recent introduse și transpunerea acestora în practică sunt periclitate de familiarizarea insuficientă a formatorilor și specialiștilor în domeniu din teritoriu cu corectitudinea executării acestora, importanța cunoașterii procedeele noi etc. Acestea ar fi soluționate eficient prin organizarea seminarelor teoretico-practice cu participarea specialiștilor în domeniu, practicienilor și instructorilor ce desfășoară activitatea de pregătire profesională în domeniul dat. Totodată, se impune respectarea necondiționată a prevederilor ord. nr. 114.

Concluzionăm că atâta timp cât actele normative ce stau la baza aplicării forței fizice cu referință la domeniul de autoapărare și reținere a persoanei sunt imperfecte, se contrazic, cuprind procedee complicate sau inutile – angajații MAI vor acționa nehotărât, fiind expuși riscurilor și în consecință nefiind capabili să execute calitativ sarcinile ce li se impun prin statut.

Referințe bibliografice

1. Legea nr. 218 din 19.10.2012 Privind modul de aplicare a forței fizice, a mijloacelor speciale și a armelor de foc.
2. Ordinul MAI nr. 311 din 17.11.2015 Privind aprobarea Regulamentului cu privire la intervenția profesională a angajaților cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.
3. Ordinul MAI nr. 69 din 16.03.2017 Privind aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea pregătirii fizice și sportului în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.
4. Ordinul MAI nr. 114 din 04.05.2017 Privind aprobarea Regulamentului cu privire la formarea profesională continuă a funcționarilor publici cu statut special din cadrul MAI.
5. Ordinul MAI nr. 4 din 11.01.2018 Cu privire la aprobarea Ghidului privind intervenția profesională în exercițiul funcției.